

Keywords: Security Council, UN, UN Security Council reform, RF, architecture of world security, permanent members, international security, veto power.

<https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series22.2023.33.05>

УДК 327(569.4)

Антоніна Шуляк,

*доктор політичних наук, професор, декан факультету міжнародних відносин,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
ORCID: 0000-0002-5234-0758; email: antonina.mytko@vnu.edu.ua,*

Наталія Савчук,

*аспірантка спеціальності 291 міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії,
факультету міжнародних відносин,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
ORCID: 0000-0002-2583-9481; email: palokha.nataliia@vnu.edu.ua*

«ТВЕРДА СИЛА» ІЗРАЇЛЮ ЯК ВЕКТОР ЗАХИСТУ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ КРІЗЬ ПРИЗМУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

У статті проаналізована глобальна політична обстановка, де РФ прагне відновити своє привілейоване становище та підірвати американське лідерство, використовуючи повномасштабні вторгнення в різні країни, зокрема й Україну. Зазначено, що війна в Україні відкрила можливості для інших країн покращити свій імідж через публічну дипломатію та застосування різних форм сили. Відзначено недостатню та неадекватну міжнародну реакцію на російську агресію, зокрема західних держав. У контексті цього підкреслено, що Ізраїль визначає свою позицію підтримки України, але має свої обмеження: країна активно сприяє Україні гуманітарною та медичною допомогою, проте голосування за резолюції ООН свідчить про баланс між моральними відчуттями та національними інтересами. У порівняльному аналізі «твердої сили» держав автори підкреслюють відносно обмежені воєнні ресурси РФ та характеризують Ізраїль як стабільну та потужну країну в регіоні. Зазначається, що загроза для Ізраїлю викликана екзистенційним страхом через територіальне та історичне невизнання. Підкреслено, що відбулася зміна позиції Ізраїлю щодо РФ через геополітичні зміни, де країна визнає важливість балансу між історією та сучасними реаліями, водночас, усвідомлюючи можливі наслідки гніву РФ, Ізраїль утримується від прямої підтримки України та обмежує постачання зброї, що викликає критику за моральний вибір у світлі російської агресії.

***Ключові слова:** Ізраїль, Україна, РФ, безпека, «тверда сила», вторгнення, зброя, допомога, двосторонні відносини, зовнішня політика, національні інтереси, російсько-українська війна.*

Вступ. «Тверда сила» держави – це здатність і готовність використовувати військову потужність для досягнення своїх цілей або захисту національних інтересів. Вона охоплює військові сили, арсенали зброї, обладнання та інші ресурси, необхідні для проведення операцій в області оборони або на випадок конфлікту. Значною мірою можна говорити про те, що використання «твердої сили» є по суті силовим потенціалом держави – можливістю актора впливати на поведінку іншої держави в бажаному для себе напрямі та встановлювати різні форми залежності. «Тверда сила» визначається різними факторами, такими як чисельність військ, технічні можливості, військова доктрина, стратегії оборони та агресії, а також рівень військової підготовки та дисципліни. Цей аспект національної міцності держави може впливати на її міжнародну позицію, дипломатичні відносини та загальний статус на світовій арені. Здатність до використання «твердої сили» може бути

інструментом стримування агресії, але також створює потенційний ризик виникнення конфліктів та загроз безпеці. Держави розглядають «тверду силу» як важливий елемент національної безпеки, і розробляють військові стратегії та політику оборони для забезпечення своїх безпеки та інтересів в міжнародній системі.

Досвід Ізраїлю у цій сфері унікальний і специфічний: країна використовує вектор іміджу, який підпорядкований автаркції – політико-економічній концепції, що вказує на самодостатність держави або суспільства, яке може задовольняти свої потреби без значного залучення зовнішніх ресурсів чи підтримки. У контексті країни автаркція може вказувати на те, що Ізраїль має внутрішні ресурси, які дозволяють їй вести самостійну економіку, зовнішню політику, будувати двосторонні відносини й ін. Автаркічна політика втілена через розвиток власних виробництв, аграрну самодостатність, енергетичну незалежність й інші сфери, абсолютно автономну зовнішню політику, яка покликана зберегти державу, її цінності та єврейський народ. Україна сьогодні опинилася у ситуації, коли варто вивчати та досліджувати досвід Ізраїлю – функціонування держави під час збройної агресії та в подальшому постійної загрози збройного конфлікту з небезпечним і непередбачуваним сусідом. Тому тематику використання «твердої сили» Ізраїлем як вектор захисту національних інтересів вважаємо актуальною та цікавою для вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізуючи складові силового потенціалу держави, слід відзначити, що це є однією з найдосліджених категорій у теорії міжнародних відносин, особливо в контексті проблем війни і миру. Різні політичні течії розглядають силу держави через різноманітний набір якостей і характеристик. Наприклад, реалісти визначають силу за тріадою – військовою потужністю, економічними ресурсами та ідеологічним потенціалом, тоді як ідеалісти акцентують увагу лише на військовому потенціалі. З урахуванням стрімкого розвитку технологій, науки, геополітичних змін у світі та коливань у системі міжнародних відносин, підходи до визначення силового потенціалу держави зазнали змін. Активно оновлюються його елементи, а також механізми його реалізації. Це знайшло відображення у 70–80 рр. ХІХ ст. у структурному реалізмі або неореалізмі, в основі якого традиційні реалістичні погляди на національний інтерес, боротьбу за владу і силу держави, яку вони розглядали крізь призму трьох чинників – військова могутність, економічні можливості та рівень технологічних досягнень (Цюрупа, 2007).

В умовах процесів глобалізації, демократизації новий підхід до концепції сили запропонували неолібералісти – Дж. Най, Р. Кохейн, Х. Алкер, Дж. Розенау, М. Ніколсон, Ч. Ліпсон, С. Стрендж, А. Хіршман й інші (Нікулішин, 2013). У своїх теоріях поняття «сила» вони пов'язують із формуванням взаємозалежності між учасниками міжнародних відносин. За переконаннями Дж. Ная, «м'яка сила» базується на трьох компонентах – культурі, політичних цінностях і зовнішній політиці. Це одна з форм зовнішньої стратегії країни, а також комплексний механізм впливу через систему «привабливих преференцій». Тож, згідно концепції Дж. Ная, сила держави поділяється на «м'яку» та «тверду» (Нуе, 2004). Ресурсний арсенал «твердої» сили складає військовий та економічний потенціал. «М'яка сила» має значно більше ресурсне забезпечення – культурна, іміджева та публічна дипломатія. Ефективність застосування цього ресурсного арсеналу кожною країною залежить від ефективного поєднання інструментарію з цих двох блоків та їх синергії, тобто йдеться про стратегію «розумної сили».

Неодноразово вченими здійснювалися спроби дати математичну оцінку силового потенціалу актора. Загальна версія формули така: $СД=В+Пв+Пз+Ев+Ез+SP+Ів+Із$ (де: СД – сила держави у міжнародних відносинах; В – військова сила держави; Пв – внутрішня політична сила держави; Пз – зовнішня політична сила держави; Ев – внутрішня

економічна сила держави; Ez – зовнішня економічна сила держави; SP – показник SoftPower; Iv – внутрішня інформаційна сила держави; Iz – зовнішня інформаційна сила держави). А. Органські та Я. Куглер пропонували формулу вимірювання державної сили через множення показника ВВП країни на її політичний потенціал (Роговик, 2015).

У позиціях ідеологів неомарксизму (І. Валлерстайн, А. Франк, Ф. Кордозо) сила є комплексним поняттям, що охоплює економічну, політичну, соціальну складові. Проте основна роль все ж відводиться економіці (Нікулішин, 2013). К. Кнорр, звертаючи увагу на довгострокові показники могутності, теж вважає економічний розвиток найадекватнішим відображенням сили держави. Незважаючи на великі кількості трактувань та складників силового потенціалу держави нині єдиного бачення дослідників не існує. І обумовлено це тим, що актор, володіючи певними ресурсами, не завжди здатен ефективно їх використовувати. Досить влучно про це висловився Р. Кеогейн: «Наша помилка полягає у тому, що ми відмовляємось зрозуміти той факт, що найсильніші держави, які коли-небудь існували на планеті, можуть бути вразливими перед малими терористичними групами згідно з моделями асиметричної взаємозалежності» (Keohane, 2002). Військова агресія РФ на Сході України, анексія Криму, війна у Сирії досить яскраво продемонстрували дію принципу асиметричності не лише у співвідношенні військового потенціалу, але й інформаційного.

Представники різних наукових шкіл та концепцій у всьому світі досліджують сучасні аспекти формування іміджу держав на міжнародній арені шляхом «м'якої» та «твердої» сил. Це область, яку вивчають політологія, теорія соціальних технологій, політична культура та теорія комунікації як ключові чинники внутрішньої та зовнішньої політики. Праці зарубіжних дослідників (таких як Е. Бернайз, С. Блек, Г. Брум, Ф. Буарі, Р. Джервіс, Н. Еліас, С. Катліп, М. Маклюєн, Д. Най, А. Сентер) розглядають та аналізують теорії, методи та методологію іміджування. В Україні дослідження впливу зовнішньополітичних технологій на формування іміджу держави в міжнародному просторі можна поділити на теоретико-методологічні (В. Королько, Г. Почепцов, Є. Тихомирова, І. Терещук) та прикладні (Т. Лебедева, Є. Пашенцев). Науковці (такі як В. Антемюк, Л. Губерський, Б. Дем'яненко, В. Кармазін, В. Корнієнко, Г. Лавриненко, О. Онопрієнко, Є. Тихомирова, Ю. Чала та інші) досліджують формування різних типів іміджу та їх оптимальність. Важливим аспектом в їх дослідженнях є розгляд динаміки феномену іміджу (Глосарій... 2019).

Мета і завдання статті – проаналізувати та схарактеризувати «тверду силу» Ізраїлю як вектор захисту національних інтересів крізь призму російсько-української війни.

Методика дослідження. У дослідженні застосовано кілька методів та джерел інформації: аналіз офіційних заяв і документів уряду Ізраїлю (такі як білі книги, стратегічні доктрини та звіти з оборони); контент-аналіз мас-медіа та інтернет-ресурсів, новин, аналітичних статей та інших інформаційних ресурсів з публічною доступною інформацією про оборону та військові зусилля Ізраїлю; звіти та аналізи, розроблені міжнародними організаціями, такими як Міжнародний інститут стратегічних досліджень (IISS); академічні дослідження вчених та експертів, які спеціалізуються на вивченні військових питань та оборонної політики, що надали глибокий аналіз та оцінку військових можливостей Ізраїлю; аналіз участі у міжнародних військових вправах або проведення власних військових демонстрацій також слугує джерелом інформації.

Результати та дискусії. 2014 р. почалася війна РФ проти України. Попри трагічність наслідків війни для самої України, для інших держав вона стала можливістю покращити власний імідж, використовуючи інструменти публічної дипломатії. Протягом останніх років РФ прагне відновити своє привілейоване становище у світі. Свою

діяльність вона спрямовує на підрив американського лідерства. Повномасштабне вторгнення РФ до України 24 лютого 2022 р., так само, як і вторгнення в Грузію в 2008 р., Сирію в 2015 р. й інші держави умотивовано не лише бажанням привласнити території, але є спробою Москви похитнути існуючий міжнародний порядок. Попри глобальні наслідки війни в Україні, міжнародна реакція на російську агресію, особливо з боку західних держав, є недостатньою та певною мірою неадекватною. Ізраїль, який позиціонує себе як єдину демократичну державу регіону, також не виправдав очікувань української сторони. При цьому очевидним є те, що Ізраїль виступає на боці України: ізраїльтяни виходили на мітинги на підтримку держави, надавали приватну допомогу, навіть вступали до бойових лав. Ізраїльський уряд також допомагає українцям, зокрема, ділиться розвідувальними даними, надає гуманітарну допомогу (системи очищення води, аварійні комплекти для водопостачання, зимові намети, ковдри, спальні мішки, пуховики, медикаменти), приймає українських біженців, побудував польовий госпіталь (Гуманітарна допомога...). Цей шпиталь працює на базі медичного центру «Шіба», лікарняної каси «Клаліт», медичного персоналу низки лікарень Ізраїлю та забезпечує роботу відділення госпіталізації для дітей та дорослих, пологового відділення та клініки першої допомоги, у тому числі з використанням передових технологій дистанційної медицини (Ізраїль відкриває...).

Окрім цього Єрусалим проголосував за резолюції Генеральної Асамблеї ООН, які засуджують вторгнення РФ до України. Голосування Ізраїлю на Генеральній Асамблеї відповідає чіткій і послідовній позиції, викладеній ізраїльським урядом та міністром закордонних справ Яїром Лапідом. Ізраїль засуджує напад РФ на Україну, який порушує існуючий міжнародний порядок, та підтримує територіальну цілісність і суверенітет України (Ізраїль підтримав...).

Регіональні події останнього десятиліття змусили Ізраїль розрізнити моральні відчуття стосовно вторгнення РФ до України та життєво важливі національні інтереси. Історично так склалося, що Москва виступала одним із найлютіших ворогів Ізраїлю, проте після розпаду Радянського Союзу, вона прагне більш «теплих» відносин із Єрусалимом. Ізраїльські політики не ставили за мету заволодіти прихильністю РФ, і дружелюбності В. Путіна було недостатньо, аби вивести Ізраїль із проамериканського чи прозахідного табору. Ситуація дещо змінилася, коли РФ знов стала одним з великих гравців у регіоні, вторгнувшись до Сирії в 2015 р. та фактично ставши новим сусідом Ізраїлю (Daoud, 2022).

Фактично, РФ – країна, що вже має обмежені воєнні ресурси, слабку армію з перевагою лише в чисельності. Ізраїль, навпаки, має економічну життєздатність, сильні та технологічно розвинені збройні сили, внутрішню згуртованість, що робить його, імовірно, найстабільнішою та найпотужнішою країною в регіоні. Проте занепокоєння Ізраїлю стосовно близькості російської присутності виникає не так зі співвідношення сил, як із екзистенційного страху, з яким єврейська держава живе з моменту свого заснування. Ізраїль – територіально маленька країна, саме існування якої тривалий час не визнавалося. Нестабільність, яка вразила Близький Схід за останнє десятиліття, лише посилила побоювання Ізраїлю, причому найбільшу тривогу викликають два чинники: прискорення іранської експансії та скорочення американської. Ісламська Республіка Іран та її довірені особи прагнуть розвинути здатність діяти за ізраїльськими кордонами, зокрема сіяти хаос на Західному березі та розпалювати етнорелігійне насильство між арабами та євреями. Тим часом Сполучені Штати – традиційний гарант і головний союзник Ізраїлю – скорочують свою глобальну та регіональну присутність, яка історично була головною опорою для безпеки Ізраїлю (Daoud, 2022).

Ці регіональні зрушення змусили ізраїльтян побоюватися ворожечі з РФ. Усвідомлюючи це, Москва використовує поєднання запевнень і погроз, аби Ізраїль набув нейтрального статусу в будь-якому конфлікті, який провокує Росія. Москва переконала Ізраїль, що вона захищатиме його безпекові інтереси в Сирії доти, доки він не перешкоджатиме російським військовим операціям у цій країні. Застосовуючи «механізм деконфліктингу» («deconfliction mechanism»), РФ маніпулювала побоюваннями Ізраїлю, що Москва може використати зенітну систему С-400 для запобігання ізраїльським авіаударам по Хебзоллі й Ірану в Сирії. Згідно з домовленістю, Ізраїль може завдати ударів у Сирії, уникаючи ненавмисних зіткнень із російськими військами.

Від початку свого вторгнення в Україну Росія використала «механізм деконфліктингу» для того, щоб утримати Ізраїль від повної підтримки зусиль американців на користь України. У різні моменти війни Росія сигналізувала про свій намір скасувати домовленості та закрити сирійське небо для ізраїльських літаків, якщо Єрусалим завдасть шкоди російським інтересам. У відповідь на обережну підтримку Міністерством закордонних справ Ізраїлю «територіальної цілісності та суверенітету» України 23 лютого Росія негайно викликала ізраїльського посла до Москви та засудила у Раді Безпеки ООН окупацію Ізраїлем Голанських висот (Russia summons...).

Пізніше Москва наполягала на тому, що продовжить координувати свої дії з Ізраїлем у Сирії – навіть після того, як міністр закордонних справ Я. Лапід різко засудив вторгнення РФ до України – але Єрусалим зрозумів підтекст такого послання. Тому Ізраїль утримується від дій, які можуть завдати прямої шкоди інтересам Москви. Це двозначне засудження агресії РФ проти України, відмова від прямої підтримки засуджень РФ Сполученими Штатами Америки та відмова від запровадження власних санкцій проти Москви. Єрусалим раніше також відхилив прохання України про військову допомогу (оборонну та нелетальну), дозволив третім країнам передавати українцям зброю ізраїльського виробництва, він також зберіг свою відмову продати Києву шпигунську апаратуру Pegasus. Більше того, Ізраїль неодноразово відмовлявся продати Києву систему протиракетної оборони «Залізний купол», хоча ця платформа була б надзвичайно корисною для українців у їх боротьбі проти РФ. 26 вересня 2022 р. Президент України Володимир Зеленський висловив «шок» з приводу того, що Ізраїль не постачає зброю до України. Коментарі В. Зеленського були жорсткішими, ніж висловлювання у березні, коли він дорікнув Ізраїлю за небажання посилати Києву зброю проти російських атак: «Ви знаєте, що в Україні багато людей єврейського походження, і в Ізраїлі багато українців. Як можна мати таке відношення? Я був шокований» (Gencturk, 2022). Наразі ж Ізраїль висловлює свою готовність передати Україні ракети, але це можливо у випадку, якщо Іран постачатиме свої ракети в Росію (Ravid, 2022).

Ізраїль піддається засудженню за те, що він не наважується зробити правильний, з моральної точки зору, вибір і повністю підтримати Україну. Проте, як вважають ізраїльтяни, мораль і моралізаторство мало що означають, коли агресор діє безкарно, а міжнародне співтовариство лише висловлює глибоку занепокоєність. Тому, якщо РФ вирішить використати свою регіональну військову присутність, цілком зрозуміло, що ніхто з тих, хто намагається допомогти Україні та протистояти російській агресії виключно «занепокоєннями», не зробить більшого для Ізраїлю. Ізраїль, сенс існування й покликання якого полягає у захисті єврейського народу, також побоюється, що гнів В. Путіна призведе до того, що він буде вживати міри у відповідь проти держави та його народу в усіх куточках світу.

Така оцінка реальності, звичайно, коректна та об'єктивна для Ізраїлю, але у довгостроковій перспективі вторгнення РФ до України вплине на безпеку країни. Для

Ізраїлю війна в Україні має віддалений характер, але її наслідки можуть призвести до створення такого міжнародного порядку, якого держава боїться найбільше – де його безпека та навіть існування не є гарантованими. Тим не менше, Ізраїль занепокоєний тим, чи не постраждав його імідж в Україні протягом останніх 8 місяців, тому Міністерство закордонних справ Ізраїлю хоче провести опитування громадської думки в Україні, щоб оцінити ситуацію. Так, делегація МЗС Ізраїлю, яка відвідала Київ у перший тиждень вересня, зустрілася з українською PR-компанією ARENA. Під час зустрічі відбулося обговорення позиціонування Ізраїлю у медіа та його сприйняття серед української громадськості, також відбулася розробка плану дій щодо покращення іміджу держави серед різних цільових аудиторій. Цей план дій передбачає проведення опитування для визначення думки українців про Ізраїль. Також урядовці ізраїльського МЗС повідомили, що вони направлять до Києва нового заступника посла, який займатиметься публічною дипломатією (Ravid, 2022).

Від початку війни в Україні Єврейське агентство перебуває на «передовій», рятує українських євреїв на місцях. Ті особи, які хочуть іммігрувати, можуть отримати допомогу Агентства у пришвидшенні та полегшенні такого процесу (The Jewish Agency...). При цьому, на початку війни Ізраїль фактично скасував безвізовий режим для громадян України та запровадив жорсткі квоти на в'їзд до країни українських біженців. Єврейське агентство Ізраїлю відкрило екстрену гарячу лінію, щоб надати українським євреям поради та інформацію щодо процесу імміграції. Також здійснюються заходи задля забезпечення безпеки тих євреїв, які прагнуть залишитися в Україні. Організація United Jewish Appeal/Keren Hayesod співпрацює з Єврейським агентством та урядом Ізраїлю, щоб надати необхідну підтримку українським євреям, які сподіваються іммігрувати до Ізраїлю під час війни, а також підтримати євреїв, які залишаються в Україні. Вона відкрила фонд «Врятувати життя українських євреїв у тіні війни» (The Jewish Agency...).

Багато й інших єврейських та ізраїльських організацій працюють над поставкою в Україну продуктів харчування, медикаментів, наданням психологічної підтримки, фінансової допомоги. Глобальна освітня мережа World ORT (Організація реабілітації через навчання), яка керується єврейськими цінностями, збирає кошти для забезпечення базових потреб, допомоги при травмах для студентів, викладачів та їх сімей. Вона також підтримує учнів, які прибувають до ORT в Ізраїлі (ORT Ukraine...).

Служба допомоги єврейським іммігрантам займається питаннями облаштування іммігрантів і біженців, працює над підтримкою й інтеграцією українських євреїв та інших переміщених осіб у результаті російського вторгнення, які прибувають до Канади (Information...). Провідна світова єврейська гуманітарна організація JDC Entwine будує волонтерську систему, щоб привести добровольців у відповідність до потреб на місцях у сусідніх з Україною країнах (JDC..). Ізраїльська травматологічна коаліція надає уряду України та особам на місцях, які займаються доглядом за біженцями в Україні та навколо неї, психологічні інструменти та підготовку, орієнтовану на боротьбу з травмами (Israeli Trauma...). Європейська єврейська асоціація (EJA), яка базується в Брюсселі та представляє сотні громад по всьому континенту, розпочала загальноєвропейську кампанію з тимчасового забезпечення житлом, продовольством, одягом сотень єврейських сімей, життя яких було зруйновано під час війни в Україні (Humanitarian Crisis...).

Висновки. Росія активно прагне відновити привілейоване становище у світі та підірвати американське лідерство, використовуючи повномасштабні вторгнення в різні країни, зокрема й Україну. Незважаючи на трагічні наслідки для України, війна відкрила можливості для інших країн покращити свій імідж за допомогою публічної дипломатії, застосування «м'якої» та «твердої» сил. Міжнародна реакція на російську агресію

виявляється недостатньою та неадекватною, зокрема з боку західних держав. Ізраїль активно допомагає Україні, забезпечуючи гуманітарну допомогу та медичну підтримку, проте голосування за резолюції ООН свідчить про баланс між моральними відчуттями та національними інтересами. Ізраїль, хоча в минулому вважався ворогом РФ, змінює свою позицію через геополітичні зміни, визнаючи важливість балансу між історією та сучасними реаліями в регіоні.

При порівнянні «твердої сили» держав, зазначимо, що РФ має переваги лише у чисельності, в той час як Ізраїль, з економічною життєздатністю та розвиненими збройними силами, вважається стабільнішою та потужнішою країною в регіоні. Занепокоєння Ізраїлю стосовно російської присутності викликане не лише співвідношенням сил, але й екзистенційним страхом, який виникає внаслідок територіальної маленькості та історичних невизнань.

Ізраїль, свідомий близькості російської експансії та скорочення американської присутності, відчуває загрозу від прискореної іранської експансії та скорочення військової підтримки від Сполучених Штатів. Ізраїль утримує свою нейтральність у відносинах з Росією, використовуючи «механізм деконфліктингу» для уникнення конфліктів, але це може вплинути на підтримку України та його імідж в регіоні. Боячись можливих наслідків, держава утримується від прямої підтримки України та обмежує постачання зброї, що викликає критику за моральний вибір у світлі російської агресії. З огляду на коректність та об'єктивність оцінки реальності, Ізраїль розуміє, що вторгнення РФ до України може вплинути на його безпеку в довгостроковій перспективі, тому сповідує віддалений характер війни в Україні; проте розуміє, що наслідки можуть сформувані новий міжнародний порядок, який ставить під загрозу його безпеку та існування.

Занепокоєний можливим погіршенням свого іміджу в Україні, Ізраїль планує провести опитування громадської думки для оцінки ситуації та підвищення своєї публічної дипломатії. Міністерство закордонних справ Ізраїлю активно займається покращенням іміджу країни в Україні через зустрічі та співпрацю з українською PR-компанією, а також направляє нового заступника посла для публічної дипломатії. Паралельно з питаннями безпеки та дипломатії, Ізраїль активно допомагає українським євреям через різноманітні організації, забезпечуючи їх продовольством, медичною, психологічною підтримкою, а також сприяючи їхній імміграції до Ізраїлю.

Таким чином, можливо прийти до висновку, що публічна дипломатія Держави Ізраїль у питанні війни РФ проти України є досить обмеженою. Країна використовує не усі доступні інструменти, оскільки усвідомлює, що повноцінна підтримка України може наразити Ізраїль на екзистенційну небезпеку. Усвідомлюючи, які збитки це несе для іміджу, Ізраїль все ж обмежується здебільшого наданням гуманітарної допомоги та вираженням співчуття. Згадані процеси тривають, тож перспективними вважаємо й подальші моніторинги заходів захисту національних інтересів у регіоні.

Використані джерела:

1. Глосарій: навчальний енциклопедичний словник-довідник з питань інформаційної безпеки / за заг. редакцією д. політ. н., проф. А.М.Шуляк., 2019. 580 с.
2. Гуманітарна допомога Ізраїлю Україні. Міністерство закордонних справ. URL: <https://www.gov.il/ru/Departments/news/israel-flies-100-tonhumanitarian-aid-toukraine>
3. Ізраїль відкриває в Україні польовий шпиталь. Міністерство закордонних справ. URL: <https://www.gov.il/ru/Departments/news/israelwill-open-field-hospital-in-ukraine>
4. Ізраїль підтримав резолюцію ГА ООН щодо ситуації в Україні. Міністерство закордонних справ. URL: <https://www.gov.il/ru/Departments/news/israel-votes-infavor-of-unga-resolution>

5. Нікулішин Г. (2013). Поняття «сила» у сучасних теоріях міжнародних відносин. Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку, 25, 130–134.
6. Роговик О. (2015). Теоретичні аспекти визначення сили держав у міжнародних відносинах. Гілея: науковий вісник, 93, 317–324.
7. Цюрупа М. (2007). Поняття «м'якої сили» держави та особливості її застосування в сучасній світовій політиці. Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України, 36, 47–59.
8. Daoud D. (2022). Israel won't stick out its neck for Ukraine. It's because of Russia. Atlantic Council. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/israel-wont-stick-out-its-neckfor-ukraine-its-because-of-russia/>
9. Gencturk A. (2022). Ukraine shocked by «Israel's failure to supply arms». Anadolu Agency. URL: <https://www.aa.com.tr/en/russia-ukrainewar/ukraine-shocked-by-israels-failure-to-supply-arms/2694572>
10. Humanitarian Crisis in Ukraine: Current EU Efforts and the Israeli Experience. European Jewish Association (EJA). 2022. URL: <https://ejassociation.eu/eja/humanitarian-crisis-in-ukraine-current-eu-efforts-andthe-israeli-experience/>
11. Information for Ukrainian nationals. Jewish Immigrant Aid Services. 2022. URL: <https://jiastoronto.org/crisis-response-ukraine/>
12. Israeli Trauma Coalition. Official website. URL: <http://israeltraumacoalition.org/>
13. JDC The Leading Global Jewish Humanitarian Organization. Official website. URL: <https://www.jdc.org/>
14. Keohane R. O. (2002). Power and governance in a partially globalized world. London: Routledge.. 298 p.
15. Nye J. S. (2004). Soft Power: The Means to Success in World Politics. New York : Public Affairs Group. 191 p.
16. ORT Ukraine Evacuation Mission. World ORT. 2022. URL: <https://ort.org/en/?s=ukraine>
17. Ravid B. Scoop: Some Israeli officials worry war hurt Israel's image in Ukraine. Axios. 2022. URL: <https://www.axios.com/2022/09/21/israel-ukrainepublic-opinion-russia-war>
18. Russia summons Israeli ambassador, said to ask: «Why are you backing Nazis?». The Times of Israel. 2022. URL: <https://www.timesofisrael.com/russiasummons-israeli-envoy-said-to-ask-why-are-you-backing-nazis/>
19. The Jewish Agency and Keren Hayesod's Leadership, along with Minister of Aliyah and Integration, Visit Ukraine and Bordering Countries. The Jewish Agency for Israel. 2022. URL: <https://www.jewishagency.org/jewish-agency-andkeren-hayesod-leadership-visit-ukraine-and-bordering-countries/>
20. The Jewish Agency for Israel. Official website. URL: <https://www.jewishagency.org/>

References:

1. Hlosarii: navchalnyi entsyklopedychnyi slovnyk-dovidnyk z pytan informatsiinoi bezpeky [Glossary: educational encyclopedic dictionary-handbook on information security] / za zah. redaktsiieiu d. polit. n., prof. A.M.Shuliak, 2019. 580 c.
2. Humanitarna dopomoha Izrailiu Ukraini [Israel's humanitarian aid to Ukraine]. Ministerstvo zakordonnykh sprav. URL: <https://www.gov.il/ru/Departments/news/israel-flies-100-tonhumanitarian-aid-toukraine>
3. Izrail vidkryvaie v Ukraini polovyi shpytal [Israel opens a field hospital in Ukraine]. Ministerstvo zakordonnykh sprav. URL: <https://www.gov.il/ru/Departments/news/israelwill-open-field-hospital-in-ukraine>
4. Izrail pidtrymav rezoliutsiiu HA OON shchodo sytuatsii v Ukraini [Israel supported the resolution of the UN General Assembly regarding the situation in Ukraine]. Ministerstvo zakordonnykh sprav. URL: <https://www.gov.il/ru/Departments/news/israel-votes-infavor-of-unga-resolution>
5. Nikulishyn H. (2013). Poniattia «syla» u suchasnykh teoriikh mizhnarodnykh vidnosyn [The concept of "power" in modern theories of international relations]. Ukrainaska natsionalna ideia: realii ta perspektyvy rozvytku,25, 130–134.

6. Rohovyk O. (2015). Teoretychni aspekty vyznachennia syly derzhav u mizhnarodnykh vidnosynakh [Theoretical aspects of determining the power of states in international relations]. Hileia: naukovyi visnyk, 93, 317–324.
7. Tsiurupa M. (2007). Poniattia «miakoi syly» derzhavy ta osoblyvosti yii zastosuvannya v suchasni svitovii politytsi [The concept of "soft power" of the state and the peculiarities of its application in modern world politics]. Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen imeni I. F. Kurasa NAN Ukrainy, 36, 47–59.
8. Daoud D. (2022). Israel won't stick out its neck for Ukraine. It's because of Russia. Atlantic Council. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/israel-wont-stick-out-its-neckfor-ukraine-its-because-of-russia/>
9. Gencturk A. (2022). Ukraine shocked by «Israel's failure to supply arms». Anadolu Agency. URL: <https://www.aa.com.tr/en/russia-ukrainewar/ukraine-shocked-by-israels-failure-to-supply-arms/2694572>
10. Humanitarian Crisis in Ukraine: Current EU Efforts and the Israeli Experience. European Jewish Association (EJA). 2022. URL: <https://ejassociation.eu/eja/humanitarian-crisis-in-ukraine-current-eu-efforts-andthe-israeli-experience/>
11. Information for Ukrainian nationals. Jewish Immigrant Aid Services. 2022. URL: <https://jiastoronto.org/crisis-response-ukraine/>
12. Israeli Trauma Coalition. Official website. URL: <http://israeltraumacoalition.org/>
13. JDC The Leading Global Jewish Humanitarian Organization. Official website. URL: <https://www.jdc.org/>
14. Keohane R. O. (2002). Power and governance in a partially globalized world. London: Routledge.. 298 p.
15. Nye J. S. (2004). Soft Power: The Means to Success in World Politics. New York : Public Affairs Group.. 191 p.
16. ORT Ukraine Evacuation Mission. World ORT. 2022. URL: <https://ort.org/en/?s=ukraine>
17. Ravid B. Scoop: Some Israeli officials worry war hurt Israel's image in Ukraine. Axios. 2022. URL: <https://www.axios.com/2022/09/21/israel-ukrainepublic-opinion-russia-war>
18. Russia summons Israeli ambassador, said to ask: «Why are you backing Nazis?». The Times of Israel. 2022. URL: <https://www.timesofisrael.com/russiasummons-israeli-envoy-said-to-ask-why-are-you-backing-nazis/>
19. The Jewish Agency and Keren Hayesod's Leadership, along with Minister of Aliyah and Integration, Visit Ukraine and Bordering Countries. The Jewish Agency for Israel. 2022. URL: <https://www.jewishagency.org/jewish-agency-andkeren-hayesod-leadership-visit-ukraine-and-bordering-countries/>
20. The Jewish Agency for Israel. Official website. URL: <https://www.jewishagency.org/>

Antonina Shuliak,

Doctor of Political Science, Professor,

Dean of the Faculty of International Relations, Lesya Ukrainka Volyn National University,

Nataliia Savchuk,

PhD candidate in International Relations,

Public Communications, and Regional Studies,

Faculty of International Relations, Lesya Ukrainka Volyn National University

Israel's Military Power as a Vector of National Interest Defense

Through the Lens of the Russian-Ukrainian War

The article analyzes the global political situation where Russia seeks to restore its privileged position and undermine American leadership by employing full-scale invasions into various countries, including Ukraine. It notes that the war in Ukraine has provided opportunities for other nations to enhance their image through public diplomacy and the application of various forms of force. The insufficient and inadequate international response to Russian aggression, particularly from Western states, is emphasized. In this context, it is highlighted that Israel defines its position in supporting Ukraine but has its limitations. While actively assisting Ukraine with humanitarian and medical aid, Israel's voting in UN resolutions reveals a balance between moral sentiments and national interests. In a comparative analysis of the "hard power" of states, the authors underscore Russia's relatively limited military resources and characterize Israel as a stable and powerful country in the region. The threat to Israel is noted to stem from existential fears due to territorial and

historical non-recognition. The article emphasizes a shift in Israel's stance towards Russia amid geopolitical changes, recognizing the importance of balancing history with contemporary realities. Simultaneously aware of potential repercussions of Russia's anger, Israel refrains from direct support to Ukraine and restricts arms supplies, eliciting criticism for its moral choice in light of Russian aggression.

Keywords: Israel, Ukraine, Russia, security, hard power, invasion, weapons, aid, bilateral relations, foreign policy, national interests, Russian-Ukrainian war.

<https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series22.2023.33.06>

УДК 327.8:323.2 (485)

Максим Гончар,

аспірант кафедри філософії, соціології та політології,

Державний торговельно-економічний університет

ORCID: 0000-0002-3080-5665, email: m.honchar@knu.edu.ua

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ПОЛІТИЧНУ СТАБІЛЬНІСТЬ ТА НАЦІОНАЛЬНУ БЕЗПЕКУ: ДОСВІД КОРОЛІВСТВА ШВЕЦІЯ

У статті проаналізовано вплив соціальних мереж на суспільство, зокрема вивчається рівень викликів та загроз, перед якими постають уряди країн, що змушені реагувати на нові реалії цифрового світу. Описано вплив цифрового виміру протистояння в російсько-українській війні та швидке перетворення інформації на зброю протягом військових дій. Простежено факт зростаючої ролі соціальних мереж у структурі безпеки та оборони сучасних країн. На прикладі Королівства Швеції висвітлено, як соціальні мережі поступово стають важливим фокусом у стратегічних планах та оборонних і урядових документах Швеції. Проаналізовано основні загрози та виклики, які відзначає шведський уряд як такі, що спричинені соціальними мережами та кампаніями з дезінформації громадян у них. Відзначено комплекс заходів з інформаційної безпеки у Швеції: від створення спеціальних агенцій з протидії кібератакам до відновлення програм протидії пропаганді часів Холодної війни.

Ключові слова: соціальні мережі, інформаційна безпека, кібербезпека, інформаційні операції, дезінформація, «тотальна оборона».

Вступ. 13 червня 2023 р. видання «Європейська правда» опублікувала коротку новину про те, що уряд Швеції допомагає Україні у веденні інформаційної боротьби. В статті зазначається, що представник одного з відділів Управління психологічного захисту Швеції повідомив про таємну роботу з посилення спроможності українських відомств у протистоянні російським інформаційним операціям («Європейська правда», 2023). Ця новина (як і багато інших подібних) лишилася малопомітною в загальному потоці інформаційних повідомлень про український спротив російській агресії, розгорнутій із новою широкомасштабною силою у лютому 2022 р. Водночас це повідомлення – один зі сигналів про те, що в цифровому середовищі посилено розгортається інший вимір російсько-української війни: в цій війні сторони оперують інформацією у військових цілях. Це перевірка на міцність суспільства, стійкість інституцій та політичні системи одне одного. Очевидним є той факт, що соціальні мережі та важливість спеціальних операцій в них досягли небаченого раніше рівня для обох сторін.

У зазначеному контексті дослідницький інтерес становить узагальнення того досвіду та напрацювань союзників України в їх роботі зі соціальними мережами під час ситуацій політичної нестабільності, війни чи природних катаклізмів, що й склало мету пропонованого нижче аналізу. Для аналізу було використано стратегічні урядові документи та документи відповідних безпекових інституцій, які регулюють політику Швеції в питанні функціонування соціальних мереж. Корпус цих документів та